

Kopsoli

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

2004. gada aprīlis

www.lns.lv

Nr. 9/10 (855/856)

Pieredze

Kā klājas igauņiem

Ilze Kopmane

Tikai piecu stundu brauciens mūs šķir no Tallinas, Igaunijas galvaspilsētas, kur atrodas arī viņu Nedzirdīgo savienība. 19. – 20. aprīlī invalīdu jumtorganizācijas «Sustento» grupas sastāvā mums bija iespēja pabūt igauņu zemē. Ielūgumu uz braucienu pieņēmām cerībā tur beidzot kādu sastapt no Igaunijas Nedzirdīgo savienības. Bija liela vēlēšanās uzzināt, kā klājas mūsu tuvākiem kaimiņiem, kas pirms pārdesmit gadiem regulāri ieradās mūsu savienībā draudzīgās vizītēs (un mēs pie viņiem arī).

Un tā mēs, 18 cilvēku grupa, nelielā autobusiņā agri no rīta devāmies ceļā. Pamazām raisījās sarunas, iepazīstoties citam ar citu. Šīs pieredzes apmaiņas grupas sastāvā bija dažādu invalīdu organizāciju pārstāvji — no Astmas un alerģijas biedrības, Muskuļu atrofijas un Nieru slimnieku biedrības, Sieviešu invalīdu apvienības «Aspazija», Neredzīgo biedrības, Velku fonda (bērni ar garīgās attīstības traucējumiem) u. c.

Šobrīd «Sustento» kā invalīdu organizāciju sadarbības apvienība jau sakontaktējusies ar daudzu Eiropas valstu līdzīgām organizācijām, bet nu bija vēlme sasiet ciešāku saiti ar Igauniju. Kā un kas tur notiek?

Divdienu pasākumā bija ielānātas tikšanās ar Igaunijas līdzīgām invalīdu organizācijām. to skaitā arī ar Nedzirdīgo biedrības pārstāvjiem. Diemžēl viņi neieradās, un mūsu galvenais nodoms — sasiet sairusās saites — palika nepiepildīts. Pasākuma organizatori zvanīja uz biedrību,

No kreisās: Brigita Aldersone, «Sustento» vadītāja Gunta Anča, Maruta Piterniece, Ilze Kopmane.

taču tur atbildēja tikai dežurants — biedrībā pašlaik neviena nesot, arī laikraksta redakcijā — tas pats (pie mums tāda situācija liekas neiedomājama, ka darba nedēļas sākumā nevienam darbinieks nav uz vietas — vai ne?).

Lai nu mēs, LNS 3 pārstāvji, atšķirībā no citiem nejustos pārinodarīti, mūs aizveda uz Tallinas nedzirdīgo skolu, kur laipni izrādīja telpas un īsumā pastāstīja, kā noris apmācības klasēs no 0 līdz 10. klasei, kā arī tālāk — ģimnāzijas klasēs, kas organizētas šai skolā nedzirdīgajiem (mācības vēl 3 gadus).

Skola (attēlā) atrodas no bērnu darza rekonstruētā gaišā, plašā ēkā. Ļoti milīgs iespaids arī apmācību telpās: jaunas mēbeles, datori, skaņu iekārtas, audzēkņi smaidīgi un pieklājīgi. Gluži kā kino. Daži interesanti fakti: vidusskolā kopā ar nedzir-

dīgajiem mācās arī dzirdīgie jaunieši — tādi, kuri nākotnē ieceļējuši strādāt sociālā darba jomā. Te viņi praksē iemācās kontaktēties ar nedzirdīgajiem, izprast viņu pasauli, kultūru, vajadzības, apgūt zīmju valodu. Mācību programmas saturā ir arī šīs valodas stundas, sociālais darbs, psiholoģija, socioloģija utt. Nedzirdīgie sākumā šo eksperimentu uzņēmuši piesardzīgi, bet jaunieši ātri satuvinājušies, un nu labums ir abpusējs: nedzirdīgie praktisko kontaktu ceļā vieglāk apgūst skaņu valodu un nolāšanās un lūpām, iepazīst dzirdīgos vienaudžus tuvplānā. Daudzstundas notiek kopā — mākslas vēsture, psiholoģija, fiziskā kultūra u.c., kurās nav paredzēti valsts eksāmeni.

Vidusskolā jāmācās 3 gadi. Labākie studē tālāk augstskolās,

Šajā numurā

1. — 2. lpp. Kā klājas invalīdiem Igaunijā — to pieredzes apmaiņas braucienā vēroja LNS viceprezidente M. Piterniece, tulks B. Aldersone raksta autore.

3. lpp. Nedzirdīgie darba tirgū — šoreiz saruna ar LNSF biroja darbinieci G. Unguri.

4. lpp. Alsviķu arodapmācības centrs aicina mācīties — tur notiek ne tikai mācības, bet norit arī interesanta dzīve!

5. — 6. lpp. Speciālais pielikums «Eiropa – mūsu mājas» — lasiet, sūtiet mums savus ierosinājumus!

7. — 8. lpp. Par nedzirdīgo izglītības iespējām — situāciju turpina analizēt Raiņa skolas skolotāja M. Antonoņa.

9. lpp. Godināsim savas Mātes — šogad Mātes diena 9. maijā.

Sporta jaunumi.

Īpašie sveicieni.

10. lpp. Teātra dienā — pa atmiņu takām dodas Jadviga Bočkāne. Jubilāru sleja.

Ielūkojieties!

No 1. aprīļa visiem interesentiem bez maksas pieejams Internets un konsultācijas — apmācības tālrunā Rīgā, Elvīras ielā 19, LNS Rehabilitācijas centrā: darbdienās pl. 10 — 20, sestdienās pl. 10 — 15. Uz konsultācijām jāpiesakās iepriekš pie E. Vorslova LNS Komunikāciju centrā.

LNS mājaslapā no 10. maija iekārtota jauna sadaļa «Eiropa — mūsu mājas». Ielūkojieties!

Kā klājas...

Sākums 1. lpp.

kurās parasti nedzirdīgiem studentiem (u.c. invalīdiem) tiek piešķirtas valsts apmaksātās vietas. Tikai pašiem ir jau gadu iepriekš jā-sameklē tulks, jāiesniedz savas pašvaldības sociālajā dienestā pieteikums par viņa darba apmaksu, pievienojot saskaņotu nākamo studiju nodarbību sarakstu. Jāatzīst, tā ir diezgan sarežģīta procedūra.

Skola lielu vērību veltī arī savu audzēkņu tālāko iespēju izvērtēšanai. Skolā iekārtota speciāla sarunu telpa, kurā bieži tiekas pedagogi un vecāki, sevišķi tuvojoties izlaidumam.

Šajā skolā mācās līdz 100 nedzirdīgo bērnu. Vādzirdīgo skola atrodas Tartu.

Pēc šo skolu beigšanas un pamatizglītības iegūšanas lielākā daļa jauniešu apgūst amatu vairākos rehabilitācijas centros, kā arī profesionālās skolās kopā ar dzirdīgajiem. Tāpat kā pie mums, var teikt.

Rehabilitācijas centros

Mums bija iespēja iepazīties ar vairākiem centriem. Pirmais no tiem — bērnu dienas centrs, kur mazie tiek atvesti no rīta un vakarā ap pl. 17 atkal aizvesti uz mājām. Arī šeit veikts pamatīgs remonts bijušā bērnu-dārza telpās, lai izveidotu ērtas dažādu nodarbību telpas. Audzēkņiem ar smagu invaliditāti — gan ar fiziskiem, gan garīgiem traucējumiem. Iekārtoti relaksācijas kabineti ar gaismas un mūzikas efektiem, trenāžieri, dažādas ierīces muskuļu vingrināšanai, rotaļu un rokdarbu telpas utt.

Tur tiek darīts viss iespējams, lai mazie cilvēkbērni pēc savas iespējas aptvertu un iepazītu pasauli sev apkārt, iemācītos tikt ar sevi galā, spētu vismaz pateikt, kas viņus iepriecina, apbēdina, satrauc. Apbrīnojama ir centra darbinieku darba prasme, pacietība un mīlestība, ko viņi paši veltī mazajiem, nevarīgajiem audzēkņiem, mācot tiem komunikācijas prasmi. Nelaiimei ir tik daudz seju, šeit — viena no satricošākām.

Bijām arī pieaugušo invalīdu dienas centrā. Tas gan atradās remonta un iekārtošanas stadijā. Iecerēts kā vieta, kur var ierasties visu veidu invalīdi, lai iegūtu informāciju, nodarbotos kopīgi ar saviem hobijiem (spēles, rokdarbi utt.), parunātu pie tējas tases. Tā būs arī vieta, kur rīkot konferences, seminārus, lielākus pasākumus.

Vislabāko iespaidu atstāja invalīdu Rehabilitācijas centrs, kurā 120 jaunieši bez maksas apgūst dažādas profesijas, pārkvalificējas utt. Audzēkņi te līdztekus mācībām saņem arī rehabilitācijas, speciālistu, logopēdu, psihologa utt. pakalpojumus, un viņiem nodrošinātas lieliskas brīvā laika pavadīšanas un talantu izkopšanas iespējas dažādos pulciņos.

Te var mācīties visi, kas vien to vēlas, — protams, iepriekš ar skolas attiecīgo darbinieku komandu izvēlēto piemēroto profesiju.

Ir iespēja apgūt šuvēja, namdara, pavāra, datortecni, arī mūsdienu vajadzībām atbilstoša telpu apkopēja, mēbeļu restauratora u.c. amatus.

Kā palīdz valsts un pašvaldība

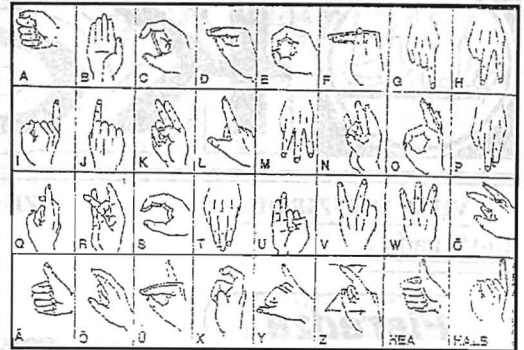
Brīvās Igaunijas pirmsākumos invalīdiem klājies ļoti labi — vairākus gadus visas organizācijas saņēmušas ievērojamu finansējumu — 49% no valstī esošo azartspēļu iestāžu maksātā nodokļa.

Uzcēlušī vairākas nozīmīgas ēkas, izremontējuši telpas, attīstījuši izvērsto invalīdu organizāciju darbu. Bet tad valdībai licies, ka par daudz naudas saņem invalīdu organizācijas, un šī kārtība nomainīta ar citu — valdība arī tagad piešķir finanses, bet daudz mazāk. Sadale uzticēta invalīdu jumtorganizācijai «EPIKO», kas nodibināta jau 10 gadus atpakaļ.

Tā šobrīd apvieno mazākas vietējās — Igaunijas rajonu jumta apvienības ar 2100 atsevišķām invalīdu organizācijām, kā arī 16 Tallinas lielākās invalīdu biedrības, to skaitā — arī nedzirdīgos. Tādā veidā EPIKO apvieno pie 100 tūkst. biedru visās invalīdu organizācijās, un tas jau ir nozīmīgs spēks, ar ko rēķinās valdība un pašvaldības.

Igaunijas valdība sapratusi, ka lielas organizācijas nespēj strādāt sekmīgi bez valsts atbalsta, tāpēc EPIKO saņem finansējumu savu administrācijas izdevumu segšanai, organizācijas uzturēšanai, bet pārējo sadala savām organizācijām, protams, tiek arī rakstīti projekti un meklēti sponsori.

Bet princips te šāds: jo vairāk naudas kāda organizācija prot piesaistīt, jo tā arī vairāk saņem dotāciju. Jo tas liecina par organizācijas dzīvotspēju un ir drošība, ka dotācija tiks izlietota lietderīgi un prasmīgi. Bet tas nozīmē, ka jaunajām organizācijām nav izaugsmes iespēju. Tām paredzēts speciāls atbalsts 3 gadus.

Attēlā Igaunju pirkstu alfabēts

Pērnavas pieredze

Mājupbraucot iegriezāties arī Pērnavas invalīdu dienas centrā, kur izvietojusies reģionālā jumtorganizācija. Vadītājs Tomass informēja, ka šobrīd viņu darbs orientēts uz lauku rajoniem, uz katru atsevišķu cilvēku viņa dzīvesvietā, lai noskaidrotu konkrētu situāciju, vajadzības un iespējas palīdzēt.

Tomass apgalvoja, ka «lielais jumts» Tallinā atvieglo viņu darbu, pastāv ciešs kontakts, kopīgi projekti, un šāda sadarbība esot ļoti auglīga.

Noslēgumā viņš demonstrēja video ierakstus par to, kā pērnavieši ratiņkrēsls dejo līnijdejas un trenējas ar karatē. Tas bija pārsteidzoši!

Atpakaļceļā

Autobusa pasažieri — mūsu ceļabiedri, saskatījušies semi-nāra laikā Brigitas tulkošanu Marutai, pieprasīja mācīt viņiem zīmju valodu. Kamēr katrs iemācījās alfabētu un pateikt: *Labdien, mani sauc...»,* pagāja pusceļš. Tad jau bija klāt arī valsts robeža, un mājās būt iespējams līdz pusnaktij.

Šis brauciens, vērojot mūsu ceļabiedrus un apmeklējot iestāžu pacientus, mūsos stiprināja pārliecību: jo stiprākas ir vēlmes un pārdrošākas idejas, jo straujāk līdzī tam aug arī varēšana tās piepildīt. Gan Igaunijā, gan te Latvijā. ♦

Pārskats par ziedotājiem, to ziedotajām summām un ziedojumu izlietojumu 2003. gadā

Rīgas sporta klubs «Nedzirdīgo Sports» Reģ.Nr. LV40008029127

I. Atlikums pārskata gada sākumā —	242,00 LVL
II. Pārskata gadā saņemto ziedojumu un dāvinājumu kopsumma —	48,40
1. Latvijas Republikā reģistrētās juridiskās personas —	48,40
SIA «CIDO pārtikas grupa», 40003176944	1,96
A/S «Lāčplēša alus», 40003294870	46,44
2. Ārvalstu juridiskās personas	—
3. Fiziskās personas (rezidenti)	—
4. Fiziskās personas (nerezidenti)	—
5. Anonīmi (nezināmi) ziedotāji un dāvinātāji —	—
6. Citi ziedotāji	—
III. Ziedojumu un dāvinājumu izlietojumu kopsumma —	290,40
1. Neierobežotai lietošanai paredzēto ziedojumu	

un dāvinājumu izlietojums —	242,00
A/S «Latvijas Gāze», 000030006	242,00
Saimnieciskās darbības izdevumi (transporta izdevumi) un administratīvie izdevumi (biroja izmaksas: sakari, kancelejas preces, sēdes un sanāksmes izdevumi) 2003.gadā	
2. Ierobežotai lietošanai paredzēto ziedojumu un dāvinājumu izlietojums	—
3. Noteiktiem mērķiem paredzēto ziedojumu un dāvinājumu izlietojums —	48,40
SIA «CIDO pārtikas grupa», 40003176944	1,96
Atspirdzinoši dzērieni Starptautiskā Lieldienu turnīra nedzirdīgajiem telpu futbolā, jauktajā volejbolā un galda tenisā dalībniekiem Rīgā 19.aprīlī (18 dalībnieki)	
A/S «Lāčplēša alus», 40003294870	46,44
Atspirdzinoši dzērieni Starptautiskā Lieldienu turnīra nedzirdīgajiem telpu futbolā, jauktajā volejbolā un galda tenisā dalībniekiem Rīgā 19.aprīlī (120 dalībnieki).	
IV. Atlikums pārskata gada beigās 0,00 LVL	
RSK «Nedzirdīgo Sports» priekšsēdētājs Andris Bergmanis Grāmatvedis Raitis Pūce	

Nedzirdīgie darba tirgū

Labs priekšnieks, atsaucīgi kolēģi

Ilze Kopmane

Gunita Ungure pēc vairāku skolu beigšanas tomēr nevarēja atrast darbu un vienkārši tāpat «sēdēja» mājās Limbažos, kad kādu dienu pienāca negaidīts piedāvājums – pastrādāt LNSF birojā.

□ Vai šo piedāvājumu pieņēmt nešauboties, uzreiz?

— Mājās dzīvot ir garlaicīgi, kaut arī tur dažādus darbiņus var atrast. Apsvēru savas prasmes un zināšanas un nolēmu, ka spēšu šo darbu veikt. Man ir vidējā izglītība un esmu beigusi RRC koledžu Jūrmalā ar biroja komercdarbinieka diplomu. LNSF piedāvāja sekretāres — lietvedes darbu.

□ Vai ar sportu esat draugos?

— Nē, sportošana mani nesaista, bet tas man darbu nekādā mērā netraucē, jo mans uzdevums šeit ir nevis aktīvi sportot, bet kārtot tehnisko dokumentāciju, apzināt sponsorus, meklēt līdzekļus sacensību organizēšanai.

□ Kā esat iejuties savā mazajā kolektīvā LNSF un vispār šajā mājā, kur vienkop daudzas organizācijas?

— Man ir stingrs, bet labs priekšnieks Varis Strazdiņš, ir sirsniņa un atsaucīga kolēģe Liene Kleina — Brūvere. Viņi ir tie, kas palīdzēja man ātrāk un labāk apgūt

savus darba pienākumus. Paldies.

Bez tam šeit esmu iepazinusi daudz jaunu cilvēku, kas strādā Komunikāciju, Zīmju valodas centrā, «KS» redakcijā utt. Esmu tuvāk sadraudzējusies ar Vitu.

Jūtos labi arī šajā lielajā kolektīvā. No malas šķiet, ka kopā būšanas reizēs it kā nedaudz nošķiras nedzirdīgie un dzirdīgie cilvēki — tas notiek dažādās valodas (zīmju un skaņu) dēļ. Bet mani tas netraucē un neaizvairo, jo esmu augusi šo divu valodu vidē, un man ir pieņemams tas, ka dažkārt dzirdīgajiem aizmirstas (vai arī viņi neprot) lietot zīmju valodu.

□ Acīmredzot, jūsu ģimenē ir dzirdīgie cilvēki?

— Jā, visi — tēvs, māte, brālis. No nepareizas injekcijas agrā bērnībā zaudēju dzirdi, bet ne ģimenes mīlestību. Man ir ļoti jauki vecāki, labs brālis. Saprotamies visādi — gan lasu no lūpām, gan tuvinieki rāda

šana, Popiela, Ziemassvētku un Valentīndiena u. c.

Šī mācību gada sākumā centrā tika realizēts projekts «Katrš pats savas laimes kalējs», kas sastāvēja no 3 daļām: iepazīšanās spēles; Projektu nedēļa «Mans novads» un 1. kursa audzēkņu iepazīstināšana ar Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu likumu un centra dzīvi — pulciņu un sporta aktivitātēm. Projektu realizēja centra projektu menedžere T. Kaupuža, sociālā darbiniece I. Pura, sociālā pedagoģe I. Ievedniece un 3. kursa audzēkņi (skat. attēlā nākamajā lpp.). Jāatzīst, ka tieši nedzirdīgie audzēkņi ir tie, kas visvairāk vēlas darboties un visur piedalīties.

Audzēkņi ar lielu prieku piedalās sporta sacensībās. No ARC «Alsviķi» VII Boccia turnīrā piedalījās 2 komandas (sporta skolotājs Ģirts Svīklis). Mūsu nedzirdīgie audzēkņi Vidzemes novada sacensībās ieguva 1. vietu un vēlāk piedalījās Latvijas turnīrā, no kurienes pārbrauca jau kā Latvijas čempioni Boccia! Uzvarētāju komandā bija šādi audzēkņi: **Kaspars Lazdāns,**

man vienkāršākās zīmes. Jā, mājā es jūtos patiešām labi.

□ Kā pavadāt savu brīvo laiku?

— Agrāk dejuju KC «Rītausma» estrādes deju kolektīvā, tas bija jau sen. Tagad tur vairs nekādās sabiedriskās aktivitātēs nepiedalos, neliekas interesants tas, kas notiek. Labāk mājās palasu presi, padarbojos ar rokdarbiem (esmu beigusi Rīgas Amatniecības skolu).

□ Kādi jautājumi jūs visvairāk interesē?

— Jūs domājat — kad lasu? Man patīk problēmraksti, notikumu apraksti un intervijas, kas būtiski skar nedzirdīgo cilvēku dzīvi, piemēram, nesen «KS» ar dziļu interesi izlasīju M. Antonovas pārdomas par mums pieejamo un vēlamu izglītības ceļu. Atcerējos savus skolas gadus, kad mūs spieda apgūt zināšanas ar orālo metodi. Tagad mācīties kļūst vieglāk, jo mācību stundās «ienāk» zīmju valoda un tas ir apsveicami.

□ Kā tiekat galā ar savu darbu LNSF birojā?

— Darbs man patīk, un tāpēc tas nerada problēmas. Man šķiet, ka spēju savu darbu veikt pienācīgā līmenī. Kaut arī — vienmēr mēs varam vēlēties vairāk gan no sevis, gan citiem.

□ Un ko tālāk — pēc šī darba, kad beigsies likumā paredzētais 10 mēnešu subsidējums darbavietai?

— Žēl būs aiziet, protams. Var tikai cerēt, ka dzīvē gadīsies vēl kāda līdzīga izdevība. ♦

Skolu dzīve

Nedzirdīgie mācās arī Alsviķos

I.Ievedniece, sociālā pedagoģe

Arodapmācības un rehabilitācijas centrā (ARC) «Alsviķi» audzēkņi var apgūt pavāru, pavāru palīgu, šuvēju, koksnes materiālu apstrādātāju, māsaimnieču, teksta redaktora operatoru, apavu remontētāju arodus. Ja vēlaties iegūt vairāk informācijas, laipni lūdzam apmeklēt Atvērto durvju dienu 30. aprīlī.

Nedzirdīgie audzēkņi (pašlaik centrā — 20) mācās pavāru, šuvēju, māsaimnieču un apavu remontētāju grupās. Mūsu audzēkņi vienmēr bijuši aktīvi savā brīvā laika pavadīšanā. Viņi apmeklē interešu pulciņus. Mums ir teātra studija, vokālais ansamblis, zīmēšana, floristika, kokapstrāde, saskarsmes, datoru un deju pulciņi. Notiek tematiski pasākumi: Pirmo kursu iesvēti-

Arturs Vindačs, Vadims Višņakovs, Andris Bērziņš un Zintis Felkers. Lai arī kādas sporta sacensības notiktu centrā, nedzirdīgie audzēkņi piedalās visās — basketbolā, novusā, dambretē, šautriņu mešanā utt.

Februāra beigās pie mums centrā viesojās Gulbenes 2. vidusskolas sporta skolotājs un džudžīta treneris Viktors Ski-ba ar paš aizsardzības paņēmieni demonstrējumiem, un atkal nedzirdīgie audzēkņi bija tie drosmīgākie, kas aktīvi piedalījās šajās nodarbībās.

Kad centrā ierodas viesi vai notiek kādi tematiskie pasākumi, visus ļoti iepriecina nedzirdīgo audzēkņu muzikālie priekšnesumi (ar dziesmām un dejām). Nesen mūsu audzēkņi ar savu priekšnesumu viesojās ārpus centra — Alūksnes vidusskolā. Ar nedzirdīgajiem audzēkņiem centrā darbojas zīmju tulks Ritma Egle.

Tā mēs dzīvojam, radīdami prieku un patīkamus brīžus cits citam. Lai arī jums daudz saules un prieka! ♦

Tiem, kas vēlas mācīties

Arodapmācības un rehabilitācijas centrs (ARC) «Alsviķi» aicina

Tā ir akreditēta Labklājības ministrijas pārziņā esoša profesionālās rehabilitācijas iestāde.

Atrodas Alūksnes rajona Alsviķu pagastā. Centrs darbojas kopš 1991. gada.

Centra galvenais uzdevums — sniegt profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus. Tajā var:

- iegūt profesionālo pamatizglītību vai arodizglītību;

- atjaunot darbības, apvienojot individuālo sociālo rehabilitāciju ar medicīniskās rehabilitācijas elementiem.

Arodapmācības un rehabilitācijas centrā uzņem 1., 2., 3. grupas invalīdus darbības vecumā, kuri veselības stāvokļa dēļ nespēj strādāt iepriekšējā profesijā.

1. un 2. grupas invalīdus uzņem arī bez darba stāža pēc pamatizglītības ieguves. 3. grupas invalīdiem nepieciešams darba stāžs. Dzirdes invalīdiem nav nepieciešams darba stāžs.

ARC var apgūt šādas profesijas

- ✓ šuvējs — 2 gadi
- ✓ pavāra palīgs vai šuvēja palīgs — 2 gadi
- ✓ koksnes materiālu apstrādātājs — 2 gadi
- ✓ apavu remontētājs — 2 gadi
- ✓ datoroperators — 3 gadi
- ✓ mājsaimniece — 3 gadi
- ✓ pavārs — 3 gadi

Jāiesniedz šādi dokumenti vai dokumentu kopijas (uzrādot oriģinālu):

1. Iesniegums, kurā norādīta izvēlēta profesionālās izglītības programma un profesija;
2. Veselības un darbības ekspertīzes ārstu komisijas izsniegtās invaliditātes izziņas kopija ar norādi par pakalpojuma nepieciešamību;
3. Ģimenes ārsta izsniegta izziņa par veselības stāvokli dokumentu iesniegšanas brīdī (veidlapa 086 - u);
4. Pases kopija un dzīves vietas deklarācija;
5. Dokumentu kopijas, kas apliecina iepriekš iegūto izglītību un kvalifikāciju;
6. Invalīda apliecības kopija;
7. 3 foto (3 x 4 cm);
8. Bāreņiem — bāreņa apliecības kopija;
9. CV;
10. Dokuments, kas apliecina darba stāžu;
11. Iesniegums, ja vēlas mācīties vakarskolā.

ARC nodrošina:

- ✓ Dienesta viesnīcu (dzīvojamās istabas, atpūtas telpas, dzīves mācība: telpa ar virtuvi, veļas mazgāšana ar veļas automātu u. c.)

- ✓ Trīsreizēju bezmaksas ēdināšanu dienā.

- ✓ Individuālo sociālo rehabilitāciju ar medicīniskās rehabilitācijas elementiem: individuālās sociālās rehabilitācijas programma, fizioterapija, masāžas, ūdens procedūras.

- ✓ Logopēda pakalpojumus.
- ✓ Psihologa pakalpojumus.
- ✓ Zīmju valodas tulka pakalpojumus.
- ✓ Likumdošanā noteiktos transporta atvieglojumus.

- ✓ Atsevišķus maksas pakalpojumus.
- ✓ Pilnvērtīga brīvā laika pavadīšanas iespējas: interešu pulciņos, sporta aktivitātēs (sporta zāle, sporta laukumi, treniņu zāle), bibliotēkā, ekskursijās (centram ir savs autobuss).

2004/2005. m. g. audzēkņi tiks uzņemti sekojošās profesijās:

- ✓ šuvējs — 2 gadi
- ✓ koksnes materiālu apstrādātājs — 2 gadi
- ✓ apavu remontētājs — 2 gadi
- ✓ datoroperators — 3 gadi

Mācības notiek no 1. septembra līdz 20. jūnijam. Brīvdienas Ziemassvētkos un Lieldienās.

Atvērto durvju diena — katru gadu aprīļa pēdējā piektdienā.

Tel. uzņemšanas nodaļai: 4307132, fakss 4307135. Adrese: Alsviķu pagasts, Alsviķi, Alūksnes rajons, LV-4333, e-pasts: arcalsviki@apollo.lv.

Mājaslapa: www.rodapmaciba.from.lv

Kad svinēsīm svētkus šogad

Valdība pārcēlusi darbdienas, kas šogad iekrīt starp svētku dienām un brīvdienām.

Valdības pieņemtais lēmums nosaka:

- darbdiena no pirmdienas, 3. maija, kas ir diena pirms Latvijas Republikas Neatkarības deklarācijas pasludināšanas gadadienas — 4. maija, tiek pārcelta uz nākamo sestdienu — 8. maiju.

- Darbdiena — piektdiena, 25. jūnijs, kas ir uzreiz pēc Jāņu dienas svinībām, tiek pārcelta uz sestdienu — 19. jūniju.

- 19. novembra darbdienas, kas seko Latvijas Republikas proklamēšanas dienas svinībām, valdība pārcēla uz iepriekšējo sestdienu, proti, 13. novembrī.

- Obligātā kārtā šie noteikumi attiecas tikai uz valsts budžeta finansētām iestādēm. Pašvaldības, kā arī uzņēmumus un organizācijas valdība aicina sekot valsts piemēram. Papildus šim valdības lēmumam speciāla MK darba grupa izvērtē sabiedrības rosinājumus par papildu svētku un atceres dienu noteikšanu.

Uzmanību!

Saeimā trešajā lasījumā atrodas LR prezidentes ierosināts likumprojekts par vēl papildus 3 brīvdienas piešķiršanu katram strādājošam cilvēkam.

Šīs brīvdienas cilvēks varēs izmantot gada laikā pēc saviem ieskatiem: svinēt kādus īpašus svētkus saskaņā ar savu reliģisko ticību, nacionālo piederību utt., atzīmēt savu vārda vai dzimšanas dienu, doties izbraukumā utt.

Darba devējs nebūs tiesīgs izprašņāt, kas un kāpēc, bet brīvdienas būs jāpiešķir bez īpaša skaidrojuma.

Tādā kārtā varētu apmierināt tos, kuri Ziemassvētkus, Jauno gadu, pavasara atnākšanu utt. svin citā laikā, kuri pieprasa valdībai piešķirt brīvdienas dažādās piemiņas dienās utt.

Sekosim likumdošanai!

Manas domas

**Pēteris
Lāčplēsis,
metālstrād-
nieks,
Daugavpils**

Es, protams, balsoju par iestāšanos ES un arī tagad iešu uz Eiroparlamenta vēlēšanām. Tas ir mans pienākums, jo no 1. maija būšu ES pilsonis. Vēl tikai jāapsver, par kuru partiju balsošu. Iespējams, par mūsu novada — «Latgales gaismu», vismaz pazīstami cilvēki no Latgales pusēs.

Domāju, ka mums nav jābaidās no ES. Dzīve rit uz priekšu, mums tai jāiet līdzī: Latvijai jāattīstās līdz Eiropas līmenim, un cerēsim, ka lielās valstis mums palīdzēs to izdarīt.

Daudz kas atkarīgs no mūsu pašu darba — kā strādāsim, kā sakopsim sev visu apkārt. Mūsu ģimene iegādājusies māju uz kredīta, ir arī zeme. Daudz kas šai īpašumā jāizdara. Tā kā nav ko žēloties vai prātot — vienkārši ir jāstrādā, jāgādā pašiem par savu dzīvi. Būs labi — tāda ir mana pieredze par Latviju Eiropā.

**Marina
Solovjova,
diplomēta
pavāre,
Rēzekne**

Eiropas Savienībā nu esam iestājušies, bet vai tas man kaut ko līdzēs? Man pašlaik galvenais būtu atrast darbu. Esmu beigusi pavāru nodaļu Alsviķu Rehabilitācijas centrā, biju arī praksē kādā kafejnīcā, bet tālāk — nekā. Darbā nekur nepieņem, kaut arī aktīvi meklēju, taujāju visur, kur iespējams.

Negribētos arī strādāt ārzemēs. Man patīk dzīvot Latvijā un šeit arī vēlētos strādāt.

Speciālais pielikums «Eiropa — mūsu mājas» (Nr. 1)

Esiet sveicināti mūsu speciālā pielikuma «Eiropa — mūsu mājas» lappusē!

Tikai nedaudz mēnešu apritējis, kopš beidzās «KS» speciālā pielikuma publikācija «Iepazīsim Eiropas Savienību», bet nu, pateicoties Eiropas Komisijas finansējumam, varam atsākt sarunu par šo tēmu, kuru nepaguvām ne tuvu izsmelt.

Straujiem soļiem tuvojas 1. maijs — Latvijas oficiālās iestāšanās diena Eiropas Savienībā. Valdībā tiek veikti pēdējie normatīvu saskaņošanas darbi sāpīgākajās jomās, kas vēl neatbilst Eiropas prasībām, — lauksaimniecībā, pārtikas drošībā, profesiju atzīšanā un sabiedriskajā iepirkumā. Ir droša cerība, ka ES prasības tiks izpildītas un gaidāmo svarīgo notikumu — Latvijas iestāšanos ES nepadarītie darbi neaizkavēs.

Joprojām aktuāls jautājums ir par ES jauno Konstitūciju. Sarunas par to nonāca strupceļā pagājušā gada nogalē, valstīm nespējot vienoties dažos svarīgos jautājumos. Viens no tiem — par balsttiesīgu komisāru katrai dalībvalstij, arī jaunajām.

Vēl viens strīdīgs jautājums — par balsošanas kārtību un balsu svaru ES Padomē. Latvija atbalsta dubultā vairākuma principu, kad lēmumu pieņem, ja par to balso 50% valstu un vismaz 60% to iedzīvotāju. Labvēlīgs lēmums pieņemts par deputātu skaitu Eiroparlamentā no jaunajām dalībvalstīm (Latvijai līdz 2007. gadam — 9 vietas, pēc tam — 8).

Eiropa būs stipra tikai tad, ja valstis spēs panākt vienprātību. Uz to tieksies un valstu vadītāji risinājumus meklēs 17. jūnijā starpvalstu konferencē.

Šajā speciālajā pielikumā varēsiet uzzināt par dažādām ES jomām, sākot no attīstības vēstures līdz uzdevumiem dažādās nozarēs, par ES pilsoņu tiesībām un pienākumiem, par mūsu visu iespējām šajā tautu savienībā un valstīm, kas ir ES sastāvā. Bet nu neliels atskats vēsturē un ielūkošanās ES pašreizējā uzbūvē.

No 1. maija Latvija Eiropas Savienībā

Kādā tautu savienībā Latvija nonāks pēc 2004. gada 1. maija?

Mazliet no vēstures

ES ir demokrātisko Eiropas valstu apvienība, kura izveidojās pēc II pasaules kara ar mērķi vairs nekad nepieļaut tādu karu izcelšanos, kuros tiek nogalināti miljoniem cilvēku un izpostītas daudzas valstis. Šo domu pirmais izteica Francijas ārlietu ministrs Roberts Šūmans savā runā 1950. gada 9. maijā. Šis datums tad arī uzskatāms par ES dzimšanas dienu, un to katru gadu atzīmē kā Eiropas dienu.

Kā pirmās ES apvienojās Francija, Lielbritānija, Itālija, Beļģija, Nīderlande, Luksemburga, apņēmoties kopīgi strādāt miera un labklājības nodrošināšanai savās valstīs. Tika izstrādāti principi šo mērķu sasniegšanai, izveidotas institūcijas kopējo interešu aizstāvēbai un to problēmu demokrātiskai risināšanai Eiropas līmenī.

ES nav kāda viena valsts, kas aizstāj visas citas. Tā ir unikāla apvienība, kurai tās sastāvā esošās valstis nodod pārzināšanai daļu jautājumu, kas vienlīdz svarīgi visām Eiropas tautām.

Sākumā sadarbība starp ES valstīm galvenokārt notika tirdzniecībā un ekonomikā, bet mūsdienās tā ietver arī vairākas citas svarīgas jomas — dabas aizsardzību, ārējo drošību, vides un infrastruktūru sakārtošanu, cilvēktiesības, cīņu pret noziedzību, narkotiku kontrabandu, terorismu utt.

Kāpēc ES paplašinās

Gadu gaitā pirmajām sešām ES dibinātājvalstīm pakāpeniski pievienojās vēl citas. Notikušas pavisam četras paplašināšanās, bet vislielākā — piektā būs 1. maijā, kad 15 tagadējām dalībvalstīm (jau minētās 6, bez tam — Spānija, Portugāle, Īrija, Dānija, Vācija, Austrija, Grieķija, Zviedrija un Somija) pievienosies vēl des-

mit: visas 3 Baltijas valstis, Polija, Čehija, Slovēnija, Ungārija, Slovākija, Malta, Kipra. Vēl plānots, ka 2007. gadā pievienosies arī Bulgārija un Turcija. Tādējādi ES kļūs par patiešām iespaidīgu, lielu valstu savienību ar 500 miljoniem iedzīvotāju, kas būs vairāk nekā, piemēram, ASV (380 milj.).

Ieguvēji būs visi — gan vecās, gan jaunās valstis. Milzīgā teritorija un lielais iedzīvotāju skaits aptver daudzas atšķirīgas kultūras, valodas, tādu vēsturisko pagātni, no kuras tautas var savstarpēji bagātināties. Ievērojami pieaug tirdzniecības iespējas, kas savukārt pozitīvi ietekmē ekonomikas attīstību. Efektīvāk var cīnīties pret dabas piesārņošanu, noziedzībām utt.

ES ir ieinteresēta visu valstu vienmērīgā attīstībā, labklājīgas, mierīgas un drošas dzīves nodrošināšanā visiem saviem pilsoņiem, kā arī kopīgo vērtību saglabāšanā visu valstu daudzveidībā.

Svinēsim iestāšanos ES

Par godu tam, ka Latvija kļūs par pilntiesīgu Eiropas Savienības dalībvalsti, visā valstī aprīļa beigās un maija sākumā notiks gandrīz 2300 Eiropas dienu Latvijā pasākumi. 20 000 latu svētku rīkošanai piešķirusi valdība, vēl 6000 latu tiek tērēti karogiem pašvaldībām, līdzekļus piešķirusi arī Eiropas Komisija. Sarīkojumus līdzfinansē pašvaldības un sponsori.

Pasākumi

30. aprīlī pl. 21 Rīgā, 11. novembra krastmalā notiks lielkoncerts Mēs — Eiropā. Skanēs gan Latvijā populāras dziesmas, gan Eiropas valstu dziesmas, kuras izpildīs Latvijā populāri solisti un Rīgas jauniešu apvienotais koris.

1. maijā pl. 12 notiks akcija Mēs — Eiropā, kurā Rīgā un vairāk nekā 500 pašvaldībās vienlaikus svinīgi pacels Latvijas un ES karogu.

Pēc tam Doma laukumā notiks ES dalībvalstu kultūras programma.

Pl. 19 Latvijas Nacionālajā operā notiks koncerts *Sveicināti Eiropā!*, kurā uzstāsies mākslinieki no Francijas, Vācijas un Zviedrijas.

No 2. līdz 8. maijam būs īpaša Eiropas dienu Latvijā programma Daugavpilī, Ludzā, Liepājā, Kuldīgā, Jelgavā un Limbažos, kur iecerēti plaši kultūras un informatīvi pasākumi. Eiropas dienu programma beigsies Rīgā 9. maijā, kad ar vides mākslas objekta *Lidojums uz Eiropu* atklāšanu Stacijas laukumā sāks informēt par Eiroparlamenta vēlēšanām.

Plašāka programma Ārlietu ministrijas mājaslapā www.am.gov.lv, kā arī Eiropas kustības Latvijā: www.eiropakustiba.lv.

Stādīsim kokus!

Par godu Latvijas iestājam Eiropas Savienībā LR prezidente V. Vīķe — Freiberga aicina cilvēkus stādīt kokus. Tas varētu būt vietā, kur viņi dzīvo (īpaši laukos, mazpilsētās), — ceļa malā, dārzā, pagalmā, sabiedriskās vietās, pie skolām utt.

1. maijs šoreiz mums ir īpaša svētku diena, viņa uzsver, un latviešiem ir skaista tradīcija par godu nozīmīgiem notikumiem stādīt kokus.

Prezidente šai dienā nolēmusi iestādīt liepu Doles salā, Daugavas krastā, kur savu bērnību un skolas gadus aizvadījis viņas tēvs.

Stādīsim katrs savu koku, lai zaļo Latvijas zeme!

Apvienojot spēkus un līdzekļus, šos mērķus būs vieglāk un ātrāk panākt.

Kā ES palīdz savām valstīm

ES budžetu veido dalībvalstu ikgadējie biedru naudas maksājumi, kuru lielums tiek noteikts atkarībā no valsts ekonomikas attīstības līmeņa, tas ir, % no iekšzemes kopprodukta uz 1 iedzīvotāju.

Šī nauda tiek novirzīta dažādiem fondiem, kuri finansē dažāda rakstura nepieciešamības katrā valstī. Tā, piemēram, viens no lielākajiem ES fondiem ir Eiropas Sociālais fonds, kurš finansē projektus sociālās atstumtības mazināšanā, nodarbinātības veicināšanā, pārkvalifikācijas un amatu apgūšanas apmācībā, sociālās rehabilitācijas programmu realizēšanā utt.

Vietējās ziņas

Eirotūres sākšanās

Notikušas pirmās laikraksta «Kopoli» organizētās eirotūres uz reģionālajām biedrībām. Izbraukumu programmā — disputs par tēmu «Eiropa — mūsu mājas», informācija par gaidāmajām Eiroparlamenta deputātu vēlēšanām Latvijā 12. jūnijā, situāciju izspēle par Eiropas tēmu «Pēc 1. maija...».

Šī pasākuma apmeklētāju atsaucība Latgales pusē bija patiešām iepriecinoša, un disputs ekspertu vadībā ritēja dzīvi un interesanti. Cilvēki ieguva pietiekami daudz pamatinformācijas par savām tiesībām, pienākumiem un iespējām, kas paveras Latvijai Eiropas Savienībā. Par to liecināja viņu izpratne situāciju izspēlē. Tā, piemēram, Rēzeknes biedrībā no 3 darba grupām viena V. Kazules vadībā pilnīgi pareizi atrisināja visas situācijas attiecībā uz ceļošanu pa ES, darba iespējām, tiesībām vērsties pēc palīdzības ES institūcijās u. c.

Disputa ietvaros LNS viceprezidente Maruta Piterniece informēja par invalidu, to

Sākotnēji ES pievienojušās visas jaunas, atpalikušās valstis saņem no dažādiem fondiem 2 — 3 reizes vairāk naudas nekā iemaksā savu biedru naudu tajos. Tā, piemēram, Īrija sākotnēji bija ļoti atpalikusi valsts bez savas ekonomikas. Tā saņēma 6 gados 3,5 reizes vairāk līdzekļu, nekā iemaksājusi. Radīti uzņēmumi, tik daudz darbavietu, ka talkā jāaicina citu valstu strādnieki. 2005. gadā sniegtais atbalsts jau būs mazāks nekā pašas Īrijas maksa ES kopīgajā budžetā.

ES mērķis — palīdzēt visām dalībvalstīm sasniegt Eiropas valstu vidusmēra līmeni. To var veikt, tikai paplašinot ražošanu, radot jaunas darbavietas, veidojot vienotu tirgu ar vienotu valūtu — eiro.

skaitā arī nedzirdīgo, virzību uz ES, kā arī LNS veikto darbu dažādu jautājumu risināšanā sadarbībā ar valsts, pašvaldību u. c. iestādēm.

Bet jaunā māksliniece Jolanta Znotiņa visas runas pa starpām kuplināja ar efektīvi izpildītām melodeklamācijām.

Disputa dalībnieki vēlējas uzzināt, kādas tiesības un pienākumi ES būs Latvijas pastāvīgiem iedzīvotājiem, kuri nav pilsoņu statusā. Daļa izteica bažas par jau esošo un tālāko cenu pieaugumu daudzām precēm un pakalpojumiem, kā arī pensiju un darba algu niecīgo palielināšanos salīdzinājumā ar dzīves dārdzību. Cilvēkos bija neizpratne arī par to, kāpēc lielākā daļa valstu pretēji solītajam noteikusi pārejas periodu (7 gadi) brīvai strādāšanai ES teritorijā.

Disputa izskaņā raisījās visu kopīgā pamatdoma: ir pārejas laiks, cerēsim, ka mazbērni dzīvos labākos apstākļos, un mums jādara viss iespējams, lai šo laiku tuvinātu pēc iespējas ātrāk. Par to liecināja arī aptauja un intervijas disputa dalībnieku vidū, kā arī pārrunas pie kafijas galda ar jau tradicionālo lielo eirokliņģeri centrā. ♦

Par dzīvi Eiropā domā rēzeknieši

Izglītība

Kāda ir nedzirdīgo izglītība tagad? Kāda tā varētu būt nākotnē?

Sākums «Kopsolī» Nr. 7/8

Profesionālā izglītība

Ceļā uz profesionālo izglītību nedzirdīgajiem jauniešiem ir jāsaskaras ar vēl vairāk grūtībām. Šobrīd ir divas izglītības iestādes — koledža RRC un Alsviķu rehabilitācijas centrs, kas valsts finansētās profesionālās rehabilitācijas programmas ietvaros nedzirdīgajiem nodrošina iespēju iegūt izglītību noteiktās profesijās. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas. Savukārt tulka pakalpojumi tiek nodrošināti tikai daļēji. Koledža RRC darbā ir pieņēmusi vienu tulku, kas strādā ar vairākām nedzirdīgo studentu grupām vienlaicīgi un tulko iespēju robežās.

Lielākās problēmas ar profesionālās izglītības iegūšanu nedzirdīgajiem jauniešiem parasti rodas tad, ja viņi vēlas apgūt profesiju, kuru nepiedāvā divas minētās izglītības iestādes. Tiek meklēti dažādi risinājumi. Valmieras vārdzirdīgo bērnu internātskolas direktors Andris Tauriņš pastāstīja, ka ik gadu otrajā pusgadā kopā ar nākamajiem absolventiem apmeklē skolas, kuras piedāvā interesējošo profesiju apguvi, un palīdz nokārtot jautājumus, kas saistīti ar iestāšanās un tulkojuma nodrošinājumu.

Izglītības un zinātnes ministrijas (IzM) Profesionālās izglītības attīstības nodaļas vecākā referente Daiga Kubliņa pastāstīja, ka IzM nedzirdīgo profesionālās izglītības jautājumu risināšanai vairāk pievērsās

pirms diviem gadiem, kad astoņi jaunieši pieteicās mācīties Apes profesionālajā skolā. Toreiz galvenā problēma bija tulks. Problēma tika atrisināta — tulku veda no 30 km attālumā esošajiem Alsviķiem. Jaunieši mācījās ļoti labi, un skola bija apmierināta. Tomēr nākamajā gadā nedzirdīgi

audzēkņi Apes profesionālajā skolā netika pieņemti, jo nebija iespējams nodrošināt tulku. Ar līdzīgām problēmām ir jāsaskaras arī citos gadījumos, kad nedzirdīgie izsaka vēlēšanos mācīties skolā, kuras tuvumā nav neviena zīmju valodas tulka.

IzM speciāliste D.Kubliņa, skaidrojot nedzirdīgo iespējas iegūt profesionālo izglītību, vairākkārt uzsvēra, ka jauniešiem izglītības iestādēs būtu jāpiesakās savlaicīgi — jau februārī, jo citādi ir ļoti grūti palīdzēt nokārtot ar tulku nodrošināšanu saistītos jautājumus. Tāpat D.Kubliņa ieteica jauniešiem apvienoties grupiņās un uz vienu izglītības iestādi doties kopā, jo tādā gadījumā nedzirdīgajiem jauniešiem ir lielākas izredzes, ka skola atsauksies un tulkojumu nodrošinās. Tomēr nedzirdīgie jaunieši iebilda, ka tādā veidā viņu iespējas izvēlēties profesiju tiek ierobežotas — viņi tiek aicināti izvēlēties profesijas, kas interesē vairāku un atbilst sabiedrības priekšstatiem par to, kuras profesijas ir nedzirdīgajiem piemērotas (šuvējas, galdnieki, kurpnieki, u.c. profesijas, kurās komunikācijas prasmes nav nepieciešamas).

Diemžēl šobrīd likumdošanā arī nav iestrādāta norma, uz kuru atsaucoties, nedzirdīgs jauniešis varētu pieprasīt tulka pakalpojumu profesionālās izglītības iegūšanas procesā. Tas, vai nedzirdīgs jauniešis tiek pieņemts izglītības iestādē, ir atkarīgs no konkrētās iestādes vadības lēmuma. Ja skolai ir interese uzņemt nedzirdīgus jauniešus, tad tā arī atsaucais cenšas atrisināt tulkojuma problēmu. Tulks tiek finansēts no skolas piešķirtā budžeta.

Nedzirdīgie jaunieši zināja stāstīt ļoti daudzus gadījumus, kad viņus pašus vai viņu draugus pro-

Raiņa vakarskolas audzēkņi mācību stundā. I.Immures foto

fesionālās izglītības iestādes ir atteikušās uzņemt. Jolanta Znotiņa pastāstīja, ka skola, kurā viņa tagad mācās, sākumā nevēlējās pieņemt viņas dokumentus, aizbīdinoties: «Kā tad mēs jūs mācīsim, ja jūs esat nedzirdīga?» Tikai pēc tam, kad J.Znotiņa paskaidroja, ka ir vārdzirdīga un kaut ko tomēr dzird, viņu skolā pieņēma. Nedzirdīgo bērnu vecāku organizācijas pārstāve A.Bruže pagājušā gadā veica eksperimentu — piezvanīja uz 10 arodividuskolām un uzdeva jautājumu, vai tā būtu ar mieru pieņemt nedzirdīgu audzēkni. Neviens no skolām neatbildēja apstiprinoši.

Studēt augstskolā

Iestāties augstskolās un izcīnīt iespēju studēt ar zīmju valodas tulka palīdzību nedzirdīgajiem ir visgrūtāk. Latvijas likumos nav iestrādāta norma, kas noteiktu nedzirdīgo tiesības uz tulka pakalpojumu, studējot augstākās izglītības iestādēs. Visbiežāk nedzirdīgie augstskolās studē neklātienē no mācās no grāmatām un kursa biedru pierakstiem. Vārdzirdīgie lektoru teikto cenšas nolasīt no lūpām. Tikai ļoti retos gadījumos nedzirdīgie par saviem līdzekļiem algo tulku. Pozitīvs piemērs ir students Ivars Kalniņš, kurš iestājās Latvijas Universitātes Pedagoģijas fakultātes neklātienē nodaļā un tulku algo par viņam piešķirto E.Palavas stipendiju. Diemžēl šādas iespējas visiem studēt gribētājiem nekad nebūs.

Sabiedrības aizspriedumi

Nereti iemesls noraidošai attieksmei pret nedzirdīgajiem ir sabiedrības aizspriedumi, izpratnes trūkums par komunikācijas iespējām, kā arī nevēlēšanās sevi apgrūtināt, mēģinot pārvarēt pastāvošās komunikācijas barjeras.

Pozitīvs piemērs tam, ka šādas barjeras ir iespējams veiksmīgi pārvarēt, ir Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola (RPIVA), kuru pagājušā gadā

Valmieras skolas audzēkņi mācību stundā.

Kāda ir nedzirdīgo izglītība...

Sākums 4. lpp.

absolvēja septiņi nedzirdīgi jaunieši, iegūstot augstāko pedagoģisko izglītību. RPIVA Skolas pedagoģijas katedras vadītāja Zenta Anspoka atzina, ka pirmajos gados pret studentiem bijusi divējāda attieksme. Viena daļa pasniedzēju un kursa biedru viņus pieņēmuši ļoti pozitīvi, bet otra – negatīvi, paužot neziņu par to, kā komunicēt, mācīt, konsultēt. Pēc diviem gadiem šī noraidošā attieksme pazudusi. Z. Anspoka arī atzina, ka nedzirdīgie studenti šai laikā ieguva lielāku pašapziņu un izkopa spēju komunicēt ar dzirdīgajiem.

RPIVA gadījums ir viens no retajiem, kur augstskola bija pretimnākoša studentiem un par saviem budžeta līdzekļiem nodrošināja tulka darba vietu. IzM speciālisti atzīst, ka šobrīd nedzirdīgajiem ir ļoti ierobežotas iespējas iegūt augstāko izglītību un galvenokārt tas ir atkarīgs no augstskolu atsaučības, gatavības budžetā rast

finansu līdzekļus, par kuriem algot tulku. RPIVA pārstāve diskusijā atzina, ka arī turpmāk būtu ar mieru uzņemt nedzirdīgus studentus, jo iegūtā pieredze bija ļoti pozitīva.

Lai gan augstākās izglītības problēma ir ļoti sasāpējusi, arī paši nedzirdīgie atzīst, ka jauniešu, kas vēlētos iegūt augstāko izglītību, salīdzinoši ir mazāk. Līdz ar to

vispirms būtu jāatrisina vispārējās un profesionālās izglītības problēmas. Tad vairāk būs to jauniešu, kuri vēlēties un arī spēs studēt augstskolās.

Šī diskusija, protams, neatrisināja nedzirdīgo izglītības problēmas, bet atklāja tās, vienlaikus parādot arī iespējas, kā soli pa solim nākotnē šie sasāpējušie jautājumi būtu risināmi.

Diskusija tika organizēta Nedzirdīgo jauniešu un viņu draugu organizācijas EFRAIMS īstenotā projekta «Par nedzirdīgo tiesībām uz izglītību un darbu» ietvaros. **Projektu finansiāli atbalsta Baltijas — Amerikas Partnerattiecību programma, ASV Starptautiskās attīstības aģentūras un Atvērtās Sabiedrības Institūta kopīgi finansēts fonds, kura darbību Latvijā administrē Sorosa fonds Latvija.** ♦

Cik zemu vēl var krist?

Sabīne Jākabsons

Jūrmalā, Kauguros pie Raina ielas 73. nama dzīvokļa durvīm atskanēja zvani. Atverot durvis, iedzīvotāju acīm pavērās šāda aina: apmēram gadus 12 — 14 vecs zēns uzrādīja ar datoru rakstītu lapiņu, uz kuras bija redzams sekojošs teksts «Atvainojiet, cien. kungs (dze), esmu nedzirdīgs.»

Šāda aina daudzdzīvokļu namos nav nekas neparasts, jo bieži vien bezpajumtnieki un cita veida dieldelnieki, apelējot pie iedzīvotāju cilvēcības, apstaigā dzīvokļus, ubagojot naudu. Taču šā zēna nāciens bija cits mērķis. Uz lapiņas otras puses uzraksts krievu un latviešu valodā vēstīja, ka viņš vāc parakstus... pret izglītības reformu.

Kāds gan nedzirdīgajiem sakars ar izglītības reformu — šis nebūt nav vienīgais jautājums.

Pirmkārt, vai šis bērns tiešām bija tas par ko uzdevās? Varbūt tas ir kārtējais reformas pretinieku triks? Viss taču ir gaužām vienkārši. Izliekoties par šāda veida invalīdu, mazais aģents ir pasargāts no nevēlamas reformas atbalstītāju reakcijas. Turklāt tiem, kuri svārstās starp atbalstīt vai ne, tas varētu būt lielisks stimuls pievērsties reformas pretiniekiem, jo nedzirdīga bērna lūgums iespaido cilvēku emocionalitāti. Taču, ja šis bērns tikai izlikās par invalīdu, ir jājautā, vai šo zemisko joku viņš izdomājis pats vai viņam to kāds iemācījis.

Cik gan zemiskam jābūt cilvēkam, kurš bērnam iemāca šādu izlikšanos un psiholoģiskās manipulācijas?

Ja šis zēns ir nedzirdīgs, tad kāds viņam sakars ar reformu? Kādēļ viņš vāc šos parakstus? Vai viņš tos vāc, pārliecības vadīts? Tas tikai rāda, kādu gan smadzeņu skalošanu ir veikuši reformas pretinieki. Diez ko vēl saviem mērķiem varētu izmantot Pliners, Čilevičs, Ždanoka un citi? Vai maksās parakstu vācējiem trīsdesmit grāšus? Principi taču arī šodien ir prece.

□ □ □

Ivars Kalniņš, LU students: «Sabīnes Jākabsones komentārs par nedzirdīgā zēna nodarbošanos, apstaigājot dzīvokļus un vācot parakstus pret izglītības reformu, mani totāli pārsteidza: ko gan šis zēns saprot par reformas patieso būtību?»

Latvijā netrūkst arī krievvalodīgo nedzirdīgo, kuri mācās Rīgas 51. vidusskolā, krievu plūsmas skolā. Ko viņi domā par gaidāmo reformu? Jāatzīst, ka viņi ir pret,

bet īpaši lielu brēku neceļ un nepiedalās protesta akcijās. Krievu un latviešu nedzirdīgie savstarpēji ir saliedēti, viņus par pamanīt kopējos pasākumos, semināros, tustiņos un citur. Šāda veida integrācija krievvalodīgajiem raisa interesi par iespējamo latviešu valodas apgūšanu, un nu jau dažus mēnešus viņi apmeklē kursus, ko organizē Latvijas Nedzirdīgo savienības Zīmju valodas centrs.

Gadījums ar mazo zēnu nozīmē kaut ko citu. Lapiņas teksts, kurā teikts, ka šis zēns ir nedzirdīgs, man liek domāt, ka par izlikšanos nevar būt ne runas. Bez šaubām, viņš negāja parakstus vākt savas motivācijas vadīts — ko gan parakstu vācējs saprot no gaidāmas reformas! Mūsdienās ir tik viegli manipulēt ar maziem, nesaprotošiem bērniem. Nereti viņi gatavi «pastrādāt», pretī saņemot naudu. Politiskās spēlēs iesaistīti bērni, turklāt ar šo trūkumu — nedzirdību psiholoģiski stiprāk var ietekmēt apkārtējos. To izmantot ir zemiski!» ♦

Krustām šķērsām Nodaļu vada Georgs Poršs

Trisburtu mīklas atrisinājums

A — Kam + Lai, Ā — Jāt + Rāt, B — Abi + Oba, C — Acs + Ēcē, Č — Iča + Oči, D — Ods + Ūda, E — Iet + Sen, Ē — Mēs + Sēt, F — Efa + Ufa, G — Igo + Oga, Ģ — Aģe + Eģe, H — Oha + Uhu, I — Pil + Sit, Ī — Rit + Tit, J — Eja + Ljē, K — Aka + Ēka, Ķ — Āķi + Ūķi, L — Ala + Ola, Ļ — Olji + Iļa,

Emu + Oma, N — Ēna + Una, Ņ — Aņa (skaņa) + Iņa, O — Dot + Sol, P — Ape + Upe, R — Ēra + Īre, S — Ēst + Osa, Š — Aši + Oša, T — Ota + Uts, U — Aut + Kur, Ū — Gūt + Jūs, V — Avs + Īve, Z — Azū + Ēze, Ž — Eži + Oža.

Pirmā, jau trešā dienā pareizi šo mīklu atminēja Rasma Šteinberga (ierasties redakcijā pēc balvas). Parasti veiksmīgā minētāja R. Krasnovska pielaida rupju kļūdu (DOT + SOL vietā minot DOT + OHA).

Bet kādai mūsu lasītājai bija slinkums uzrakstīt atminējumus uz papīra, tāpēc viņa atsūtīja no avīzes izgrieztu mīklas zīmējumu. Tādu mēs neņemam vērā. ♦

Mātes dienā

Mirdza Ozoliņa, Jūrmalā

Tuvojas diena, kad katrs mēs atceramies savu dzīvības devēju — māti. Lai kur mēs šogad 9. maijā atrastos pašī, mūsu domas noteikti «ciemosis» pie viņas.

Cenšamies tad viņu iepriecināt ar kādu ziedu vai arī noliekam to viņas atdusas vietā. Atceramies ne tikai savu māti, bet arī citas, kas pašizliedzīgi, neraugoties uz bērna invaliditāti, cenšas viņu pievērst pilnvērtīgai cilvēka dzīvei.

Mans nodoms lasītājiem pastāstīt par gleznotāja Leo Kokles māmiņu. Dzīvojām ar šo ģimeni vienā mājā Valguma ielā, Rīgā. Kokles ģimene mīta otrajā stāvā, mēs — ceturtajā.

Mazais Leo nelaimīgi krita šīs mājas kāpnēs un ieguva traumu visam mūžam.

Bieži tikos ar Kokles māmiņu uz Valguma un Uzvaras bulvāra stūra. Vienmēr viņai galvā bija balts lakatiņš, un katrā tikšanās reizē stāsts par Leo, ko viņš dara, ka viņai nepatīk gaisotne, kādā slimajam dēlam jāstrādā — jāglezno. Kāpēc nepatīk? Pie viņa nākot draugi, kas tur pīpo, dzer. Minēja tāds, vēlākā dzīvē slavenus kļuvušus, kā Raimonu Paulu, Alni Zaķi un daudzus citus. Viņa pat ņēmusi sev palīgā slotas kātu, padzinusi tos, bet viņi drīz vien pārradušies atkal.

Reizēm Leo māmiņai kļuvusi šo jauniešu žēl. Bija pēckara laiks. Viņa no sava viras katla cienājusi arī šos sava dēla

«draugus». Sirds sāpējusi Leo dēļ: viņa veselībai šie saieti nedarīja labu.

Bet mazais Leo šai dūmakainajā dvingā radīja lielus darbus. Tādas gleznas! Kad redzēju tās Valsts mākslas muzejā, nodomāju: kā viņš ar otu varēja aizsniegt audekla tālās malas? Bet aizsniedza, un darbi tapa. Materiālus (krāsas, otas, audeklu) visiem šiem darbiem pašizliedzīgi gādāja Leo māmiņa, mazgādama veļu tā laika kungiem vai arī uzposdama viņu mitekļus.

Tagad viņa atdusas blakus savam dēlam II Meža kapos. Kad esmu tur, vienmēr brītiņu kavējos arī pie viņas kopiņas — pie māmiņas ar balto lakatiņu galvā. ♦

Sporta dzīve

Galda teniss

Ingūna Krama

4. aprīlī risinājās Latvijas nedzirdīgo čempionāts galda tenisā.

Šajā dienā bija Pūpolsvētki, tomēr sportisti labprāt piedalījās galda tenisa čempionātā. Diemžēl sacensību sākums bija paredzēts pl. 11, bet to atcēla uz pl. 15. Kopumā tās norisinājās ātri, jo dalībnieku bija maz — 8 vīrieši un 4 sievietes. Rezultāti sievietēm individuāli: I vietā Jūlija Čarkovska no Rīgas skolas, II — A. Homiča,

III — J. Kravinska, abas no «NS». Prieks bija redzēt, ka visjaunākā dalibiece tik labi startēja, kaut arī viņai vēl daudz jātrenējas.

Vīriešiem individuāli kā parasti uzvarētājs Anatolijs Jerčaks, seko J. Immurs un A. Smirnovs, visi no «NS». Jauktā dubultspēlē I. J. Čarkovska un A. Smirnovs, seko L. Grāvīte un A. Jerčaks, pēc tam J. Kravinska un J. Immurs. Vīriešu dubultspēlē uzvarēja A. Smirnovs un A. Pešiks, tālāk J. Immurs un M. Antonovs, A. Jerčaks un V. Mostovs.

Ziņo LNSF

Latvijas Nedzirdīgo čempionāts krosā
9. maijā pl. 11
Sporta un atpūtas centrā «Anniņmuiža» Rīgā, Anniņmuižas bulvārī 31.

□ □ □

Latvijas Nedzirdīgo čempionāts orientēšanās sportā
10. — 11. jūlijā
pl. 11 sporta bāzē «Sveikuļi», Tukumā, pie Jumpravas ezera.

Attēlā: Par 2004. gada čempioniem basketbolā kļuvuši: Toms Erbs, Aivis Pešiks, Renārs Simsons, Vadīms Jelžovs, Līnards Volkovs, Valters Gārnis, Aleksejs Smirnovs, Andris Timofejevs, Arnis Kīvītis, Jānis Smons, komandas treneri Jevgeņijs Puhovs un Gatis Dunajevs, treneru palīgs Miksīša kungs.

Īpašie sveiciens

Jevgēnijai Labprātei!

Visu labo un skaisto, Ko tikai vēlies sev. Tavā 60 gadu jubilejā Sirsnīgi novēlam tev.

Mīļi sveicam tevi dzimšanas dienā! Novēlam veselību un možu garu!

Jūrmalas grupas biedri

Dainim un Rasmāi Mauriņiem!

Caur mīlu cilvēks ik brīdī Pār zemes putekļiem celts. Lai kvēlo šī liesma sirdī Arvien tik tira kā zelts.

Mīļi sveicam 15 gadu kāzu jubilejā. Novēlam milestību un vēl ilgus gadus kopā nodzīvot.

Sveic vecāki un dēli Juris, Roberts

Irēnai Skerskānei!

Gadi aizsaržo kā ziedi zilās vāzēs, Ko uz galdiem vienmēr jaunus liek, Gadi kvēl kā vīns, kas ieliets glāzēs, Brīžos svinīgos kas izdzerts tiek.

Sirsnīgi sveicam 65 gadu jubilejā, novēlam veselību un dzīvesprieku.

RB Tukuma grupa

Līdzjūtība

Vairs gaidīt nespēju uz citu ritu. Es acīs aizveru un projām eju... Izsakām visdziļāko līdzjūtību Līgai Liepiņai un visiem tuviniekiem, tēti smilšu kalniņā pavadot.

Kuldīgas biedri

Teātra dienas izskaņā

Pa atmiņu takām

Jadvīga Bočkāne

Marta beigās KC «Ritausma» bija organizēts atpūtas vakars, veltīts Teātra dienai.

Izrādes beigās vadītāja aicināja uz skatuves visus no skatītāju vidus, kuri kādreiz spēlējuši teātri. Tādu tiešām bija daudz! Viņu vidū arī es. Daži pat šaubījās, vai es, būdama vairāk pazīstama kā sportiste, kādreiz būtu arī bijusi kādā lomā uz skatuves. Ar lepnumu varu teikt: jā, esmu iepazinusi teātra aizkulisēs — grūtus, apnicīgus mēģinājumus, izjutusi lampu drudzi, bailes pašdarbības skatēs stingras komisijas priekšā, skatītāju vērtējumus, zinājuši, kā smaržoja ilgi sastāvējušies tērpi no noliktavas. Pirmā loma, ko esmu nospēlējusi skolas laikā, bija kaprīzā, slinkā mātesmeita Pajja. Vēl šodien nav aizmirsusies viņas prasība: «*Es gribu putna pienu!*»

Vēlāk man saglabājās spilgtas atmiņas, kas saistītas ar mūsu skatuves māmuļas E. Elksnes uzvedumu «Dzintarzeme Latvija», ko parādījām Maskavā uz lielas skatuves. Kad priekšskars atvērās — mēs, latviešu meitas un dēli tautas tērpos, stāvēot zvejnieka laivā, mūzikas pavadījumā klusi

ligojām, un skatītāji uzreiz aplaudēja. Parasti aktieri saņem aplausus pēc izrādes, bet šinī gadījumā bija ļoti neparasti, aizkustinoši. Tas bija mūsu režisores E. Elksnes nopelns, ka prata ar katru aktieri strādāt tik rūpīgi, lai tas pilnīgi iejustos savā lomā. Cepures nost viņas smagā, svētīgā darba priekšā!

Neizdzēšamā skatītāju atmiņā vienmēr paliks E. Elksnes audzēkņi — aktieri: staltā, lepnā tautumeita E. Stepaņuka, visur dažādās lomās labi iejuties P. Pavlins, komiķis Dz. Ozoliņš, bieži mātes lomu spēlējotā G. Briede, raksturlomu izpildītājs L. Kovaļevskis, «mūžīgā» kalpone V. Zilberte u.c. Kādu laiku piedalījās aģitbrigādes «Stariņš» uzvedumos I. Plātes, vēlāk M. Salnas vadībā ar tulku M. Solovjovu. Bija spēcīga komanda — P. Pavlins, G. Briede, G. Strupka, H. Rencis, I. Šimkus, G. Zača, L. Bauere un mūziķis R. Zemribas (ar akordeonu). Ar saviem priekšnesumiem apbraukājām gandrīz visu Latviju. Priecējām skatītājus ar atjautīgiem, interesantiem skečiem, deklamācijām un pantomīmu, pie tam ne tikai nedzirdīgos, bet arī vietējos lauku dzirdīgos. Bija labas atsauksmes, jutāmies tiešām kā gaismas «stariņi» viņu pelēcīgajā darba ikdienā.

Tad pamazām no skatuves dzīves atālinājās un orientējās vairāk uz sportu — šahu. ♦

Uzmanību!

LNS 9. pašdarbības mākslas festivāls «Kurzemes sirds» notiks 5. jūnijā pl. 13 Kuldīgā, Kultūras centrā, Raiņa ielā 21. Noslēguma pikniks Varmē «Liepu birzī».

Pateicība

RSK «Nedzirdīgo sports» izsaka pateicību NIAF «Klusums» un personīgi prezidentam Guntaram Beisonam par atbalstu klubam, dāvinot balvas sacensībām — florbola, boulinga, basketbola, telpu futbola un galda tenisā 2004. gadā.

Mīļi sveicam

Drīz Latvijai pāri velsies zaļās zāles un pavasara vēju viļņi, kokos sprāgs valā pumpuri gaisīgai dejai baltos ziedu mākoņos.

Skaists laiks, un tam līdzī lai liksmo arī jūsu sirds, sagaidot nozīmīgo gadskārtu savā dzīvē.

Jums veltām Latvju dainas!

*Ej, Laimiņa, kur iedama,
Nāc pie manis pārņākdama.
Palīdz' manu grūtu mūžu
Vieglumā darināt.*

*Es redzēju savu Laimu
Zelta niedru laiņojam;
Laipo gudri, mana Laima,
Lai nekritu ūdenī.*

*Lūdzu Dievu, lūdzu Laimu,
Abus divus mīļi lūdzu:
No Dieviņa veselību,
No Laimiņas labu mūžu.*

85

6. V ANNA DZINTARNIECE, Liepājas biedrība

22. V MILLIJA SEKALE, Smiltene

80

3. V VELTA-VILMA LIEPA, Rīgas

75

10. V ZINAĪDA UZULIŅA, Pļaviņu

21. V INGRĪDA RUDZĪTE, Rīgas

70

1. V REGĪNA KOLESNIKOVA, Rīga

10. V EMĪLIJA OBOLEVIČA, Rīgas

65

9. V TIMOFEJS KUZŅECOVS, Daugavpils

10. V MARIJA KOVALEVA, Rīgas

10. V ALMA KRISTOFOROVA, Rīgas

15. V ĻUBOVA ZVEREVA, Liepājas

15. V BRŪNISLAVA BUČINSKA, Rīgas

30. V JEĻĒNA JANKELĀNE, Rēzeknes

60

6. V VALDA LEDIŅA, Rīgas

14. V IRĒNA TARVIDA, Daugavpils

55

14. V JURIS KISEĻOVS, Rīgas

22. V NIKOLAJS DAVIDENKO, Liepājas

50

4. V ČESLAVS SLAVINSKIS, Daugavpils

8. V STANISLAVS TRUMPA, Rīgas

18. V LIDĀ ŠILINSKA, Smiltene

19. V RITA SŪCE, Rīgas biedrība.

Galvenā redaktore ILZE KOPMANE. Darbomakets: BRIGITA ALDERSONE.

«Neierobežo sevi ciešos rāmjos, ļauj vēlmēm brīvi plūst.»
D.Čopra

Nākamais numurs 15. maijā